

Дуля І.В.
ст. гр. Ф-31
Науковий керівник: к.е.н., доцент Іванечко Н.Р.
Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ

Система громадського транспорту складається з декількох різних взаємопов'язаних видів міського пасажирського транспорту, які створені для задоволення потреб усіх учасників транспортного процесу.

Основними проблемами розвитку громадської транспортної системи є: конфлікт інтересів учасників транспортного процесу; неефективне управління системою; неналежне та неефективне використання державних і муніципальних дотацій та субсидій; недостатньо розвинена транспортна інфраструктура; недостатньо розроблена законодавча база; невизначеність пріоритетів розвитку [1].

Перехід України до ринкової економіки вимагає радикального перегляду існуючих підходів, розробки методологічних основ, що ураховують необхідність забезпечення конкуренції між різними видами транспорту, створюють можливості свободи вибору пасажирями більш ефективних перевезень, з урахуванням зміни попиту залежно від обсягу доходів пасажирів та інших факторів. Тому великий інтерес представляє вивчення поведінки споживачів на транспорті [2].

Основні напрями розвитку транспортної системи України викладені у транспортній стратегії України на період до 2020 року, зокрема це:

- розвиток транспортної інфраструктури;
- оновлення транспортних засобів для перевезення;
- покращення інвестиційного клімату;
- забезпечення доступності та підвищення рівня якості транспортних послуг;
- інтеграція національної транспортної системи у Європейські та міжнародні транспортні системи;
- підвищення ефективності державного управління у транспортній галузі [3].

Пріоритетами розвитку міського транспорту є:

- забезпечення розвитку громадського пасажирського транспорту загального користування шляхом: оновлення і модернізації рухомого складу; сприяння розвитку екологічних видів транспорту, будівництва паркінгів та стоянок;
- довгострокове планування розширення міської та приміської транспортної мережі шляхом: розроблення схем транспортного сполучення; збільшення рівня пропускної спроможності вулично-дорожньої мережі; створення центрів контролю руху міського транспорту; створення систем

управління рухом міського транспорту; розробки програм підвищення безпеки міського транспорту.

Основними результатами, очікуваними від реалізації цієї стратегії є:

- модернізація транспортної системи та підвищення ефективності її функціонування;
- задоволення потреб економіки і населення у транспорті та підвищення якості і доступності транспортних послуг;
- удосконалення системи управління транспортною галуззю;
- збільшення пропускнуєї спроможності транспортної мережі;
- поліпшення безпеки транспортного руху;
- зменшення викидів забруднюючих речовин у атмосферу;
- зменшення споживання енергії транспорту.

У сучасних умовах вирізняються такі світові тенденції розвитку міського транспорту:

- відмова від особистих автомобілів;
- розробка гнучких транспортних систем;
- громадський транспорт нового типу;
- аналіз транспортних потоків;
- збільшення нових засобів власного пересування;
- автономні транспортні засоби;
- автономні прибиральні транспортні засоби.

Загострення проблем компенсації операційних та капітальних витрат на розвиток міського транспорту у нашій країні вимагає ретельного аналізу і урахування досвіду промислово розвинених країн, в яких транспорт функціонує в умовах ринку протягом десятиліть. Необхідно розробити ефективну систему фінансування громадського транспорту, яка забезпечує надійну його роботу з урахуванням особливості пасажирського транспорту і специфіки його впливу на рівень життя і соціально-економічний розвиток міста. Варто також враховувати нові закони у сфері обслуговування пасажирів щодо пільг. Законодавство має важливе значення для розвитку транспортних систем на Заході.

Існують проблеми із залученням інвестицій, встановленням тарифів, зниженням податків та посиленням ролі місцевих органів влади у плануванні розвитку трафіку. Цінова та тарифна політика повинна базуватися на ринковій економіці, виходячи з принципу, що ціну встановлює власник. Але, як і у багатьох країнах, громадський транспорт значно впливає на соціальні і економічні сфери життя країни, перебуває під контролем органів влади, і тарифи встановлюються адміністративним порядком. У сфері податкової політики рекомендується ввести систему податкового кредитування: не оподатковувати прибуток новостворених компаній, що мають не більше 3-х постів для обслуговування і ремонту автомобілів, від пасажирських перевезень міського та приміського сполучення (крім таксі) протягом 5-ти років. Встановити пільги зі сплати земельного податку та орендної плати у вигляді повного або часткового звільнення на певний строк. Необхідне створення

позабюджетних цільових фондів для обслуговування автомобільних доріг загального користування [4].

Незважаючи на важливість транспортних послуг у зовнішньо та внутрішньо торговельному балансі країни позиції України на ринках транспортних послуг значною мірою втрачені. Стратегіям міжнародної та внутрішньої торгівлі транспортними послугами не приділяється належна увага. Транспортні послуги зовнішньої торгівлі перестали бути невід'ємною частиною зовнішньоекономічної державної стратегії. Дослідження ринку транспортних послуг України та розробка рекомендацій, щодо розвитку ринку транспортних послуг на практиці дозволить підвищити ефективність, гнучкість та адаптивність становища держави у системі внутрішньої та міжнародної торгівлі.

Список використаних джерел

1. Мохова Ю.Л. Значення транспортної галузі в системі національної економіки України. URL : [file:///C:/Users/Zver/Downloads/ Nzhm_2015_1_16. pdf#page=7](file:///C:/Users/Zver/Downloads/Nzhm_2015_1_16.pdf#page=7) (дата звернення 28.04.2020).
2. Іванечко Н.Р. Особистість і поведінка споживача транспортних послуг: монографія / за заг. наук. ред. Т.М. Борисової, Г.Л. Монастирського. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 220 с. URL : http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/37699/1/%21%21%21Monograf_2019_Tema.pdf#page=60 (дата звернення: 28.04.2020).
3. Про схвалення Транспортної Стратегії України на період до 2020 року: офіц.. текст: за станом на 19 квітня 2018 р. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 2174-р від 20.10.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2174-2010-%D1%80> (дата звернення 29.04.2020).
4. Кравченко В.С. Економічні проблеми розвитку транспорту України К.: 2018. 67с.